

die wij het Koninkrijk der Hemelen mogen noemen. De openbaring van het eeuwige in de kunst is en blijft ten eeuwigen dage alleen te begrijpen als een ongeweten genade Gods. Waar zij bewust gezocht wordt of vooropgesteld, loopt zij dadelijk gevaar te verintellectualiseeren tot illusie of dogma.

Het hierboven nadrukkelijk onderstreepte „als vanzelf” moet den lezer niet tot een gevaarlijk misverstand brengen: ik predik geenszins een „laissez faire, laissez aller”. Van den kunstenaar wordt vereischt: een levenshouding (als mensch), een levensvizie (als kunstenaar). Deze twee-
éénheid van levenshouding en levensvizie moet, voor het grootste deel, veroverd worden! — Veel heete tranen, veel bittere strijd, vóórdat men zoover is, vóórdat men van het bijkomstige werd gezuiverd en tot een éénheid werd gevormd. — En vervolgens heeft de kunstenaar de middelen te onderzoeken, waarmede hij deze verborgen eenheid weer in de verscheidenheid van zijn kunstuitingen openbaar zal maken. Hij heeft m.a.w. zijn lesjes te leeren; zich rekenschap te geven van de techniek, en van de problemen van den Vorm. Hierbij dient hem allereerst zijn stijl- en maatgevoel, doch ook dit alles houdt verband met zijn doorproefde en gevormde mens h - z i j n: ook dit alles is wel allerm minst een „genade Gods”....

(Wordt vervolgd)

